

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Akce: Zámek Medlešice čp. 1
Místo: Medlešice, okres Chrudim, Pardubický kraj
Pozemek: st. 2/1, k.ú. Medlešice
evid. č. kult. památky: 45154/6-918
Stupeň: studie využitelnosti
Datum: květen 2014

Pořizovatel:

Městský úřad Chrudim
Resselovo náměstí 77
537 16 Chrudim

Zpracovatel:

Med Pavlík architekti
Bratranců Veverkových 396, 530 02 Pardubice
www.mparchitekti.cz
e-mail: atelier@mparchitekti.cz

Ing. arch. Tomáš Med
IČ 87125889
tel.: +420 732 604 121

Ing. arch. Lukáš Pavlík
IČ: 740 92 065

Autoři návrhu:

Ing. arch. Tomáš Med
Ing. arch. Lukáš Pavlík (ČKA 3907, obor architektura)

Seznam příloh

A. Textová část

B. Grafická část

01	Situace širších vztahů	1:25 000
02	Situace	1:500
03	Stav – přízemí (intenzita současného využití)	1:150
04	Stav – patro (intenzita současného využití)	1:150
05	Stav – podkroví (intenzita současného využití)	1:150
06	Stav – řezy	1:150
07	Stav – pohledy SZ, JV	1:150
08	Stav – pohledy SV, JZ	1:150
09	Návrh – přízemí (varianta A)	1:150
10	Návrh – přízemí (varianta B.1)	1:150
11	Návrh – přízemí (varianta B.2)	1:150
12	Návrh – patro (varianta A)	1:150
13	Návrh – patro (varianta B)	1:150
14	Návrh – podkroví (varianta A)	1:150
15	Návrh – podkroví (varianta B)	1:150
16	Návrh – řez, pohled	1:150
17	Adaptační výkres – přízemí (varianta A)	1:150
18	Adaptační výkres – přízemí (varianta B.1)	1:150
19	Adaptační výkres – přízemí (varianta B.2)	1:150
20	Adaptační výkres – patro (varianta A)	1:150
21	Adaptační výkres – patro (varianta B)	1:150
22	Adaptační výkres – podkroví (varianta A)	1:150
23	Adaptační výkres – podkroví (varianta B)	1:150

Úvod

Studie využitelnosti zámku v Medlešicích byla zpracována pro Městský úřad Chrudim, jako podklad pro rozhodování o jeho budoucím využití po památkové rehabilitaci objektu. Studie je zpracována ve dvou variantách nastavujících dva pohledy na intenzitu zásahu do objektu a částečně i intenzitu budoucího využití. Zpracování studie probíhalo od června 2013 do května 2014.

Jako podklad pro vypracování studie využitelnosti objektu byly použity následující dokumenty:

- nové geodetické zaměření objektu (zpracovatel INRECO s.r.o.; květen 2013)
- nový stavebně historický průzkum objektu (zpracovatel F. R. Václavík; říjen 2013)
- závěry z projednávání studie využitelnosti (Městský úřad Chrudim, osadní výbor Medlešice)

Dále jako podklad pro vypracování studie využitelnosti objektu provedl zpracovatel vizuální průzkum pozemku a stavby zámku.

Stávající stav

Areál zámku se nachází na severozápadním okraji obce Medlešice ležící mezi Pardubicemi a Chrudimí. Areál zámku je tvořen hospodářským dvorem ve východní části a parkem s ohradní zdí v západní části. Zámek byl původně přímou součástí hospodářského dvora, dnes odděleného plotem.

Podél areálu prochází využívané cyklistické stezky. V těsném sousedství se nachází medlešický pivovar, jež je oblíbeným výletním cílem. Podél ohradní zdi zámeckého parku prochází na západní straně železnice Pardubice – Chrudim s vlakovou zastávkou Medlešice. Hlavní přístup do areálu je z jižní strany.

Budova zámku je jednopatrový objekt s obytným podkrovím v dolní úrovni mansardové střechy. Půdorysná stopa objektu má tvar písmene T. Objekt je nepodsklepený, až na polozapuštěný suterén pod schodištěm východního křídla.

Přízemí hlavního křídla je z velké části klenuté a nepravidelně příčně trojtraktové. V severním traktu je zachováno zdivo renesanční tvrze. První patro západního křídla je příčně trojtraktové plochostropé s dvojicemi obytných místností v bočních traktech a hlavním sálem a síní zasahující až do východního křídla ve středním traktu. Mansardové obytné podkroví osvětlované zděnými vikýři má obdobnou dispozici jako 1. patro.

Východní kolmé křídlo má komunikační funkci. V západním traktu východního křídla je v přízemí klenutý průjezd přístupný ze severu i z jihu. Ve východním traktu je trojramenné klenuté schodiště, do jehož zrcadla je v patře vložena drobná obdélná kaple. V drobném možná dodatečně připojeném východním rizalitu byly umístěny záchody.

Objekt zámku je v době zpracování studie využitelnosti částečně využíván. V přízemí zámku je umístěna mateřská škola, první patro je také využíváno. Centrální místnost prvního patra je využívána jako společenská místnost, dále je zde místnost pro místní knihovnu, klubovna M Klubu a zasedací místnost osadního výboru. Z předsálí je přístupná příležitostně užívaná kaple. Druhé nadzemní podlaží (mansarda) je v době zpracování studie nevyužívané.

Dějiny a stavební vývoj

Pro objekt zámku byl v říjnu 2013 vypracován F. R. Václavíkem a kolektivem kvalitní stavebně historický průzkum s důrazem na podchycení autentických a hodnotných prvků včetně rozboru objektu a pasportizace hodnotných detailů a prvků. Stavebně historický průzkum také obsahuje podrobné dějiny objektu a jeho stavební vývoj. Následující text je tak pouze stručným pohledem do dějin a vývoje objektu, založeném na výše zmíněném stavebně historickém průzkumu.

Existence vsi Medlešice je poprvé pramenně doložena k roku 1229 jako majetek opatovického kláštera. Výstavbě barokního zámku předcházela nepochybně zděná stavba renesanční tvrze. Její existence je doložena jednak archivními prameny, jednak částmi zděných konstrukcí, které se staly součástí mladší barokní zámecké stavby. Tato tvrz byla poprvé doložená r. 1660 ale postavená snad již po roce 1532.

Pro současnou podobu zámku je určující barokní přestavba, která vznikla v celém rozsahu mezi lety 1728 a 1733 a je datována dendrochronologickým datováním konstrukce krovu. Stavebníkem byla Terezie Rašínová z Rýzmburka spolu se svým druhým manželem Václavem Ignácem Vernierem de Rougemont, hejtmanem čáslavského kraje. Archivně nedoloženým autorem mohl být chrudimský stavitel Donát Theodor Morrazi. Větší úpravy v interiéru proběhly po roce 1864, kdy bylo také přistavěno nehodnotné severní přízemní křídlo.

Zámek představuje výjimečně dobře dochovaný příklad menšího šlechtického sídla, zámečku, úzce navázaného na hospodářské zázemí, jehož byl přímou součástí. Z typologického hlediska je zámek příkladem zdařilé transformace a rozšíření starší renesanční tvrze na moderní barokní zámeček, vilu, s důsledně symetricky řešenými průčelími a půdorysnou dispozicí vycházející z pojetí redukováného maisons de plaisance především v prvním patře.

Z památkového hlediska je nutné vyzdvihnout vysokou míru zachování a autenticitu původních konstrukcí pocházejících velmi pravděpodobně již z doby výstavby. Zámek za doby své existence prošel jen minimem úprav, a i ty měly spíše udržovací charakter a do autenticity zámku výrazněji nezasáhly. Prakticky všechny hlavní stavební konstrukce od nosných zdí, konstrukcí stropů, krovu, ale i dělicích příček až po konstrukce unikátně dochovaných obytných místností v podkroví svázané s nosnými prvky krovu jsou víceméně dílem jedné hlavní stavební etapy a to velmi pravděpodobně včetně omítek stěn i stropů. Na plochých stropích prvního patra a podkroví se dochoval rozsáhlý soubor profilovaných štukových zrcadel a římsových fabionů z doby výstavby. Ve většině místností prvního patra a podkrovní je možné předpokládat existenci hodnotných výmaleb snad již z doby výstavby. Fragmenty starších dekorativních maleb již byly odkryty v prostoru podkroví.

Návrhy využití

V současné době objekt zámku slouží převážně obyvatelům Medlešic. V objektu je umístěna mateřská škola, místní knihovna, místní sem chodí cvičit, M klub pořádá množství aktivit pro děti, zasedá zde osadní výbor, prostory zámku také slouží jako volební místnosti.

Při hledání možností využití objektu jsme vycházeli z předpokladu, že cílem památkové rehabilitace objektu je ochrana a zachování jeho kulturních hodnot pro příští generace a jejich zpřístupnění veřejnosti. Z tohoto pohledu spatřujeme výrazný potenciál objektu v posílení jeho komunitní funkce tvořící každodenní základ využití objektu. Navrhované úpravy jsou uvažovány s přesahem k univerzálnějšímu příležitostnému využití pro nejširší veřejnost jako výstavní, konferenční či reprezentativní příležitosti.

Studie je zpracována ve dvou variantách nastavujících dva pohledy na intenzitu zásahu do objektu a částečně i intenzitu budoucího využití. Obě varianty potvrzují současné komunitní využití a doplňují ho o chybějící hygienické zázemí. Zároveň vytváří podmínky pro další společenské možnosti využití. Obě varianty předpokládají také obnovu zámeckého parku jako prostoru pro rekreaci v zdělávání. Je možné například uvažovat o expozici geoparku Železné hory.

Varianta A

V první etapě je památkové rehabilitaci podrobena pouze hlavní budova objektu. V rámci první etapy je navrženo následující využití. V přízemí je navržen mírně rozšířený provoz mateřské školy. Mateřská škola je preferována v přízemí, neboť je využívána denně a výhodou je také přímá návaznost na zámecký park. Díky mateřské škole do objektu denně přijde kolem 20 dětí a jejich rodičů. Hlavní vstup do mateřské školy je zachován ze západní strany objektu. Na jižní straně objektu jsou umístěny denní místnosti. Nově je navržena místnost s východní orientací oken. Tento prostor má přímou návaznost na místnost pro servírování jídla. Mohl by tak sloužit jako jídelna či místnost pro nácvik dovedností nutných k úspěšnému vstupu do základní školy či jako hudebnu. Hygienické zázemí je tvořeno toaletami, umyvadly a sprchami a je přístupné jak ze šatny, tak z denní místnosti. Nově vložená stěna pro umístění umyvadel je pouze polostěnou, která není až do stropu, aby došlo k zachování prostorového působení místnosti. Provoz mateřské školy je navržen tak, že v případě víkendových či prázdninových akcí mimo provoz mateřské školy, je možné skrz halu a šatnu propojit průjezd se zámeckým parkem a využít místnost pro servírování jídla jako zázemí cateringu. První patro slouží komunitní činnosti. Foyer a hlavní reprezentační sál jsou ponechány jako volné univerzální prostory, na které navazuje příležitostně užívaná zámecká kaple. Tyto univerzální prostory je možné využívat pro pořádání výstav, koncertů a představení, konferencí, svateb, rautů, vítání občanů, voleb a veřejných projednání. V jihovýchodním rohu dispozice je prostor pro M-Klub, přímo navázaný na foyer, neboť tento klub je provozován denně. Knihovna a zasedací místnost osadního výboru je přístupná přes reprezentační sál, neboť tyto místnosti nejsou užívány denně. Místnost knihovny a zasedací místnost osadního výboru mohou být také užívány jako přísálí k reprezentačnímu sálu. V severovýchodním rohu je situováno zázemí obsahující cateringový pult a dvě toalety. Zázemí v této pozici je umístěno pro jeho přímou návaznost na foyer ale také pro fakt, že obsahuje relativně nejméně hodnotných prvků. V těchto prostorách bylo navíc již dříve umístěno schodiště z patra do podkroví a místnost v patře byla patrně rozdělena dnes odstraněnou příčkou. Navrženou vestavbu zázemí by bylo vhodné provést opět příčkami nezasahujícími až ke stropu a díky poloze dveří ani se nedotýkající stěn. Mělo by se jednat o pocitově volně stojící polostěny v prostoru doplněných subtilními konstrukcemi dveří. V podkroví je navržen výraznější stavební zásah. K odstranění jsou navrženy všechny příčky dodatečně do dispozice vložené v průběhu 19. století. Tím vznikne univerzální prostor multifunkčního sálu. V mansardových místnostech je navrženo zázemí objektu. Zázemí je navrženo tak, aby se co nejméně dotýkalo hodnotných prvků a aby okna přirozeně osvětlovala tyto prostory. V severním traktu je navrženo hygienické zázemí a technická místnost pro celý objekt. Předpokládá se plynové vytápění. V jižním traktu je navržena šatna a sklad nábytku. Šatna je navržena jako v prostoru volně stojící sestava šatních skříněk, mezi něž může zajíždět posuvný dělicí panel dělicí šatnu na šatnu pro ženy a pro muže. Po obvodových stěnách mohou být umístěny háčky pro případ společenských akcí a potřeby vyšší kapacity.

V druhé etapě by bylo možné uvažovat v místě bytu správce o vzniku malé kavárny navázané na zámecký park.

Výše popsané řešení si klade za cíl zvýšit komfort užívání objektu vytvořením kvalitního zázemí. Navržené úpravy jsou provedeny tak, aby byly stavebně co nejméně invazivní a měly spíše interiérový charakter řešení. Tak je v maximální možné míře zachováno výjimečné historické prostředí objektu a zároveň je objekt připraven do další etapy, kdy bude sloužit veřejnosti. Varianta A je autorem **doporučená varianta**.

Varianta B

Řešení je opět rozděleno na dvě etapy. První etapa zahrnuje pouze hlavní budovu objektu. Varianta B prověřuje možnost vložení výtahu do objektu. Pro polohu výtahové šachty byl zvolen severovýchodní trakt, neboť obsahuje relativně nejméně hodnotných prvků (absence stropního zrcadla v prvním patře) a již je částečně rozdělen mladšími příčkami v přízemí. V rámci přízemí předkládá dvě varianty. Východní trakt vždy tvoří vertikální komunikační jádro. Na toto jádro je skrz průjezd navázána vstupní hala, z níž je přístupný výtah. Ve variantě B.1 jsou tyto prostory dále navázány až na zámecký park a je zde možnost využít místnost pro servírování jídla jako zázemí pro catering. V této variantě je mateřská škola přístupná ze západní strany budovy. Varianta B.2 zpřístupňuje výtah skrz halu navázanou na průjezd. Z této haly je také vstup do mateřské školy. Případné propojení průjezdu se zámeckým parkem je možné skrz šatnu mateřské školy. V obou variantách jsou pobytové místnosti mateřské školy orientovány k jihu. Varianta B.2 navrhuje hygienické zázemí mateřské školy pomocí polostěny volně stojící v prostoru nedotýkající se ani stěn ani klenby. První patro vychází z obdobného principu jako varianta A. Středový trakt ponechává jako univerzální prostor foyer a reprezentačního sálu. Jihovýchodní trakt je vymezen pro M klub a jihozápadní pro sloučenou funkci knihovny a zasedací místnosti osadního výboru. Severovýchodním traktem prochází výtah a obsahuje hygienické zázemí. Severozápadní trakt je určen pro zázemí cateringu, přípravu přednášejících, případně sklad. Podkroví je navrženo v obdobném principu jako ve variantě A. Ve středovém traktu jsou odstraněny dodatečně vložené příčky z 19. století a vytvořen univerzální multifunkční sál. Jižní a severní trakt tvoří zázemí objektu. Severní trakt obsahuje hygienické zázemí a technická místnost pro celý objekt. Předpokládá se plynové vytápění. V jižním traktu je navržena šatna a sklad nábytku. Šatna je navržena jako v prostoru volně stojící sestava šatních skříněk, mezi něž může zajíždět posuvný dělicí panel dělicí šatnu na šatnu pro ženy a pro muže. Po obvodových stěnách mohou být umístěny háčky pro případ společenských akcí a potřeby vyšší kapacity.

V druhé etapě by bylo možné uvažovat v místě bytu správce o vzniku malé kavárny navázané na zámecký park.

Závěr

Určujícími památkovými hodnotami stavby jsou všechny konstrukce z doby výstavby, architektonické členění průčelí, krov s vloženým podkrovím, štuková výzdoba stropů a rozsáhlý soubor částečně původních oken a dveří. Vzhledem k vysoké míře zachování a autenticitu původních konstrukcí je po důkladném zvážení všech aspektů autory studie **doporučena** k dalšímu rozpracování v navazujících stupních projektové dokumentace **varianta A**. Toto řešení umožní zachování dispoziční čistoty objektu a jeho autenticity. Také se jeví jako přiměřenější předpokládané intenzitě využití. Předložená varianta A zakládá pro další rozpracování možnost provést památkovou rehabilitaci objektu jako vzorové řešení citlivého přístupu města ke kulturnímu dědictví a zpřístupnění tohoto dědictví nejširší veřejnosti díky společenským aktivitám, jež je možné v takto rehabilitovaném objektu uskutečňovat.